

Canlyniadau'r arolwg o rinweddau arbennig

1. Roedd arolwg ar-lein o rinweddau arbennig y Parc Cenedlaethol ar agor am bum wythnos rhwng y 15^{fed} o Fawrth a'r 19^{eg} o Ebrill 2024. Hefyd rhoddwyd y dewis o ymateb drwy'r e-bost neu drwy'r post. Roedd yr arolwg yn wirfoddol ac yn ddiennw a chyhoeddwyd yr arolwg ar y cyfryngau cymdeithasol a'r papurau newydd. Derbyniwyd chwe deg pedwar o ymatebion i'r arolwg (cyfanswm o 9,500 a mwy o eiriau).
2. Nodir trosolwg isod o'r ymgynghoriad ar y rhinweddau arbennig. Yn gyffredinol, roedd y sylwadau yn amlygu ymdeimlad cryf o falchder cymunedol a phryder am ddyfodol y Parc Cenedlaethol, ac awydd am gamau gweithredu cadarn i warchod y dirwedd / morwedd, y bywyd gwylt a'r cyfanrwydd ecolegol, a'r dreftadaeth ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Lleisiwyd pryderon arbennig ynghylch ansawdd dŵr ac aflonyddwch hamdden.
3. Mae canlyniadau'r arolwg wedi llywio adran 2 o'r Cynllun Partneriaeth drafft (*Rhinweddau Arbennig y Parc Cenedlaethol*), adran 3 (*Cyflwr y Parc – yr heriau a'r cyfleoedd*) a'r polisiau a'r camau gweithredu arfaethedig (adrannau 4 i 7 o'r drafft). Mae amrywiol ddyfyniadau o'r arolwg wedi'u cynnwys yn y Cynllun Partneriaeth drafft.

Crynodeb o'r ymatebion i gwestiynau 1 a 2

C1. Meddyliwch am dri lle yn y Parc Cenedlaethol sy'n arbennig i chi. Beth am y lleoedd hyn sy'n eu gwneud yn arbennig?

C2. Allwch chi feddwl am unrhyw beth arall sy'n gwneud y Parc Cenedlaethol yn arbennig?

Harddwch naturiol: tirweddau syfrdanol, traethau dilychwin, a golygfeydd ysblennydd, megis pentir Treginnis, Penmaen Dewi, Pwll Deri.

Llonyddwch a dihangfa: heddwch a thawelwch a'r gallu i ddianc o fywyd prysur modern / trefol.

Hanes a threftadaeth gyfoethog: mae cestyll megis Nanhyfer, henebion, a thirweddau a thirnodau cynhanesyddol megis Pentre Ifan, o bwys hanesyddol a diwylliannol arwyddocaol.

Bywyd gwylt/ bioamrywiaeth: bywyd gwylt a chynefinoedd amrywiol megis bywyd gwylt morol ar, ac o gwmpas ynsoedd Sgomer a Sgogwm. Gwerthfawrogiad o waith cadwraeth y partneriaid o ran harddwch naturiol a bywyd gwylt, gan gynnwys rhywogaethau prin neu rywogaethau sydd mewn perygl.

Cysylltiad â natur: yr ymdeimlad o gysylltiad dwfn â natur wrth archwilio tirweddau'r Parc.

Yr iaith Gymraeg, treftadaeth ieithyddol a diwylliant: yn rhan annatod o hunaniaeth y Parc; barddoniaeth - cyfoeth diwylliannol ac arwyddocâd hanesyddol.

Lleoedd cymharol anghysbell a heb eu difetha: megis Ceibwr, rhos Brynberian, Tŷ Canol - cyfleoedd i fod ar eich pen eich hun ac i archwilio.

Nodweddion unigryw: coetiroedd hynafol, ffurfiannau daearegol, golygfeydd arfordirol...

Cysylltiadau personol: arwyddocâd personol - lle o atgofion plentyndod, cysylltiadau teuluol, neu yn ffynhonnell ysbrydoliaeth.

Lleoedd tawel: cyfleoedd i fod ar eich pen eich hun ac i archwilio ymhell oddi wrth y tyrfaeodd twristiaid, gan ganiatáu i bobl fwynhau harddwch natur mewn heddwch.

Ymdeimlad o gymuned: ymhlith y trigolion, busnesau ac ymwelwyr.

Tirweddau amrywiol a phatrwm gwledig: tir amaeth, afonydd, coedwigoedd, brynau a rhostir, dyfroedd arfordirol.

Cyfleoedd hamdden: ystod eang o gyfleoedd ar gyfer gweithgareddau awyr agored megis cerdded, nofio, gwyllo adar a syrffio.

Hygrychedd a diogelu ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol: ymdrechion i wella hygrychedd a gwarchod harddwch naturiol fel y gall cenedlaethau'r dyfodol fwynhau a gwerthfawrogi rhyfeddodau'r Parc.

Polisi datblygu: rôl polisiâu ar wahân, sensitif ar gyfer y Parc, a rheoli datblygu o ran gwarchod a gwella harddwch y golygfeydd ac ansawdd yr amgylchedd.

Statws fel unig Barc Cenedlaethol arfordirol y DU: Mae'r gwahaniaeth o fod yr unig barc cenedlaethol gwirioneddol arfordirol yn y DU yn gwneud Parc Cenedlaethol Arfordir Penfro yn arbennig ynddo'i hun.

Crynodeb o'r ymatebion i gwestiwn 3

C3 Beth yw'r prif heriau sy'n wynebu'r rhinweddau arbennig a restrwyd gennych uchod?

Datblygiad amhriodol: effeithiau gweithgaredd dynol ar gymeriad y dirwedd / morwedd, gan gynnwys datblygiad mewn dyfroedd arfordirol.

Gorlenwi a hygrychedd: yr her a ddaw yn sgîl niferoedd uchel o ymwelwyr, yn enwedig yn ystod y tymor brig, gan arwain at orlenwi, tagfeydd ac anhawster i gael mynediad i ardaloedd penodol, yn enwedig ar gyfer unigolion â phroblemau symudedd.

Sbwriel a llygredd: sbwriel, llygredd carthion, dŵr ffo amaethyddol, a llygredd plastig.

Newid hinsawdd: cynnydd yn lefel y môr, erydiad arfordirol, colli cynefinoedd, a newidiadau mewn ymddygiad a dosbarthiad bywyd gwyllt.

Ffermio a datblygu dwys: rhai arferion ffermio, llygredd amaethyddol, a datblygiad amhriodol gydag effeithiau ar fioamrywiaeth, ansawdd dŵr a harddwch y golygfeydd.

Pwysau twristiaeth: yn enwedig o ran arfordira yn agos at fywyd gwyllt.

Rheoli'r seilwaith a'r adnoddau: cynnal a chadw'r seilwaith, cyllid ar gyfer ymdrechion cadwraeth, a rheoli cyfleusterau cyhoeddus.

Ymgysylltu â'r gymuned ac addysg: sgôp i gynyddu ymwybyddiaeth o fewn a thu hwnt i ffin y Parc.

Crynodeb o'r ymatebion i gwestiwn 4

C4 Pa gamau sydd angen eu cymryd i warchod neu adfer y pethau sy'n gwneud y Parc Cenedlaethol yn arbennig?

Mesurau rheoleiddio: cyfyngu ar ddyframaethu mewn ardaloedd arfordirol sensitif. Rheoleiddio twristiaeth antur yn fwy llym.

Ymgysylltu â'r gymuned: cynyddu'r cyfleoedd i bobl ifanc ymgysylltu â'r Parc Cenedlaethol, gan gynnig llwybrau gyrfa a rhaglenni addysgol. Meithrin cyfranogiad y gymuned mewn ymdrechion cadwraeth drwy ymgyrchoedd ymwybyddiaeth a chyfranogiad.

Addysg amgylcheddol: addysgu pobl a darparwyr am ymddygiad cyfrifol, megis gwaredu gwastraff a pharchu cynefinoedd bywyd gwyllt. Hyrwyddo ymwybyddiaeth amgylcheddol mewn ysgolion a busnesau drwy fentrau codi sbwriel a rhaglenni addysgol.

Gwella'r seilwaith: gwella mynediad i draethau, gosod mwy o finiau, a darparu cyfleusterau digonol megis toiledau a pharcio. Gwella'r opsiynau trafndiaeth gyhoeddus a hyrwyddo dulliau eraill o deithio megis beicio a cherdded.

Adfer cynefinoedd: Adfer a gwarchod cynefinoedd naturiol megis twyni, glaswelltiroedd a gwrychoedd drwy brosiectau ar raddfa tirwedd a mentrau rheoli cynefinoedd. Gweithredu ymdrechion ail-wylltio a chynyddu gorchudd coetir i wella bioamrywiaeth.

Polisi a chynllunio: Integreiddio amcanion cadwraeth natur mewn polisïau cynllunio a phrosesau gwneud penderfyniadau. Cryfhau'r mesurau rheoleiddio i reoli datblygiadau amhriodol a gorfodi rheolau cynllunio i warchod ardaloedd sensitif.

Gweithredu ar y newid yn yr hinsawdd: Ymrwmo i gyflawni allyriadau carbon sero net a lleihau ôl troed carbon y Parc. Gweithredu mesurau i liniaru effeithiau newid yn yr hinsawdd, megis plannu coed, diogelu pridd, a strategaethau ymaddasu.

Ymdrech ar y cyd: meithrin cydweithredu rhwng rhanddeiliaid, gan gynnwys cymunedau lleol, tirfeddianwyr a busnesau. Cymryd rhan mewn partneriaethau i fynd i'r afael â heriau cyffredin a gweithio tuag at nodau cadwraeth a rennir. Buddsoddi mewn arferion twristiaeth gynaliadwy, prosiectau adfer cynefinoedd, addysg amgylcheddol, a mesurau ymaddasu i'r newid hinsawdd.

Gorfodi a monitro: Cryfhau gorfodi'r rheoliadau sy'n ymwneud ag ansawdd dŵr, llygredd, a gweithgareddau hamdden. Monitro iechyd yr ecosystemau a phoblogaethau'r rhywogaethau i olrhain cynnydd a chlustnodi'r bygythiadau sy'n dod i'r amlwg.

Dathlu diwylliant: Hyrwyddo a gwarchod yr iaith, diwylliant a threftadaeth Cymru yn y Parc. Cefnogi mentrau sy'n dathlu traddodiadau lleol a hyrwyddo arferion twristiaeth gynaliadwy sy'n parchu gwerthoedd diwylliannol.

Ymwybyddiaeth ac eiriolaeth y cyhoedd: Codi'r ymwybyddiaeth o bwysigrwydd cadwraeth natur a'r angen i warchod rhinweddau arbennig y Parc. Eiriol dros reoliadau cryfach o warchod a gorfodi, mwy o gyllid, a newidiadau polisi ar lefelau lleol a chenedlaethol.

C5: Pa un o'r canlynol sy'n eich disgrifio chi orau?

Rwy'n byw ym Mharc Cenedlaethol Arfordir Penfro.	52
Rwy'n ymweld â Pharc Cenedlaethol Arfordir Penfro (teithiau dydd).	2
Rwy'n ymweld â Pharc Cenedlaethol Arfordir Penfro (aros dros nos).	5
Arall.	5

Crynodeb o'r ymatebion i'r cwestiwn terfynol

"Diolch i chi am ateb i'r arolwg. Bydd eich ymatebion yn helpu i lywio'r gwaith o reoli'r Parc Cenedlaethol. Os oes gennych unrhyw sylwadau eraill, a fydddech gystal â'u nodi isod."

(Sylwer – mae nifer o'r pwyntiau canlynol hefyd wedi'u codi mewn ymatebion pobl eraill i gwestiynau blaenorol).

laith a diwylliant: pwysigrwydd hyrwyddo a gwarchod yr iaith Gymraeg, diwylliant a threftadaeth o fewn y Parc. Yr angen am gyfathrebu dwyieithog a chydabod hunaniaeth ieithyddol unigryw yr ardal.

Hygyrchedd: gwneud y Parc yn fwy hygyrch, yn enwedig i bobl sydd ag anableddau. Ymhlith yr awgrymiadau oedd gwella'r cyfleusterau, yr arwyddion a'r seilwaith i ddarparu ar gyfer ystod amrywiol o ymwelwyr.

Cadwraeth amgylcheddol: pryderon am lygredd, diraddio cynefinoedd a gorddatblygu o fewn y Parc. Yn galw am fwy o reoleiddio, gorfodi, ac addysg i fynd i'r afael â'r materion hyn a gwarchod bioamrywiaeth.

Ymgysylltu â'r gymuned: cynnwys y cymunedau lleol yn fwy gweithredol mewn ymdrechion cadwraeth, gan gynnwys rhaglenni gwirfoddoli a chydweithio â sefydliadau cymunedol. Ymgysylltu â phobl ifanc a hyrwyddo gweithgareddau sy'n seiliedig ar natur.

Twristiaeth gynaliadwy: pryder am y cydbwysedd rhwng cadwraeth natur a thwristiaeth. Roedd llawer o'r ymatebion yn dadlau o blaid symud tuag at dwristiaeth natur ac i ffwrdd o dwristiaeth antur, yn enwedig mewn ardaloedd bywyd gwyllt sensitif ac ar adegau pwysig o ran adar y môr a morloi magu.

Cyfathrebu a thryloywder: pwysigrwydd gwneud penderfyniadau yn dryloyw, cyfathrebu yn effeithiol, a chynnwys y gymuned yn y mesurau o reoli'r Parc. Ymhlith yr awgrymiadau oedd cyhoeddi diweddariadau rheolaidd, cynlluniau rheoli hygyrch, a fforymau cyhoeddus ar gyfer cael trafodaeth.

Cydweithio a phartneriaethau: yn galw am gydweithio agosach rhwng yr Awdurdod Parc Cenedlaethol, cynghorau cymuned/tref/dinas, asiantaethau cadwraeth a rhanddeiliaid eraill i fynd i'r afael â'r heriau cyffredin a chael nodau cadwraeth a rennir.

Ymaddasu i'r newid yn yr hinsawdd: yr angen i fynd i'r afael ag effeithiau newid yn yr hinsawdd, megis lefelau'r môr yn codi a llifogydd, drwy fesurau ymaddasu a chynlluniau wrth gefn.